

MARIA JOTUNI



Arkielämää

 SAGA
EGMONT

ARKIELÄMÄÄ

Maria Jotuni

ARKIELÄMÄÄ

SAGA Egmont

Arkielämää

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2021 SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728240731

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

I

Näännyttävästi hellitti aamuaurinko kellokukkien teriä Koiviston tien varsilla. Siniset kelloterät näyttivät kalpeammilta kuumuudessa. Vaeltavaan kiertolaiseen, jota pappi Nymaniksi sanottiin ja joka rikkinäisissä saappaissaan laahusti tietä pitkin, tarttui näännytys. Hän etsi tien vierestä paikan, johon istuutui lepäämään.

Autio Kangasaho levisi hänen edessään ja laskeutui tasaiseksi ruohikoksi Koppellahden rannalle, joka tyynenä ja raskaana kuvasteli rantakoivujansa. Koppelmäen tummat metsät kohosivat lahden toisella puolen. Ja taampana, jykevällä vaaralla helotti peltojensa keskellä Koppelmäkeläisen punaiseksi maalattu talo.

Pappi Nymanin väsynyt katse melkein ilostui. Tuttuapa tämä oli taas kaikki. Eikö ollut tuo talo kuin hänen kotinsa, hän tunsi ne ihmiset, oli vieras viikon ja läksi taas sieltä samoin kuin kymmenistä, sadoista muistakin Savon taloista, joissa hän maata kiertäessään päivänsä oli ja yönsä nukkui.

Oh hoh, kuuma vaan oli.

Pappi ponnisti saappaat jaloistaan, kellahti nurmelle pitkälleen ja tähysteli taivasta. Vaan kovin se huikaisikin. Hän kääntyi maahan päin kyynärpäilleen ja antoi auringon helottaa selkäänsä. Nurmikolla kihisi hyönteisiä. Siinä oli jos jonkin näköistä. Ja kiire niillä oli. Joku satajalkainen tirkisti maareistä ja piiloutui taas. Joku kovakuoriainen kapusi korkealle ruohonkorteen, vaan keikahti sieltä selälleen maahan. ”Mitäs menitkin”, sanoi Nyman, ”kimpuroi nyt ylös.” Vaan hyönteinen ei päässyt. Nyman taittoi heinäkorren ja auttoi sitä. ”Ahaa, joko taas korteen, elä mene, sanon, putoat, käy kuin entisen ukon, joka kuuhun kiipesi. Et tottele, en käännä sinua enää.” Hyönteinen putosi taas. Vaan suurempi hiekkajyvä sattuiikin siihen alle ja se ponnistihe kuin ponnistihekin itse ylös. Katsos, mietti pappi, olisin auttanut, vaan omin voimin pääsi. Se on kuin ihminen, joka putoaa, nousee, putoaa, nousee.

Ylös minunkin tästä pitäisi, mietti pappi, vaan eipä ollut tässä sitä hiekkasirua, että ponnistaisi, eikä muuten olisi viitsinyt vaivautua. Aurinko hellitti hellittämällä hänen syntiseen selkärankaansa. Jos taudinsiemen siinä olit, nyt pakenit.

Vaan eikö tuolta Koppelmäen käänteestä tullut ihminen? Punainen hame välähti puiden lomitse. Eikö se ollut Koppelmäen piika Annastiina? Oli kuin olikin. Ruskeat, paljaat jalat teppasivat reippaasti, niin että lyhyt, punainen hame vain hulmahteli. Päässä oli hänellä valkea huivi, ja yläruumista suojasi vain karkea, pitkähihainen paita.

Vaan muuttunut oli sitten viime näkemän Annastiinakin. Synnyttävänkin kohta näytti.

”Annastiinako se olikin?”

”Ka, päivää.”

”Päivää, päivää.”

”Mistäs pastori?”

”Tuolta Koivistolasta vaan. Minnekäs sinulla on matka?”

”Tuonne Ahtolaan.”

”Istu nyt, jutellaan.”

”Ei tuota oikein joutaisi.”

Kuitenkin istuutui hän tien viereen ja korjasi hamettaan.

”No, joko kihlat on kirstussa?”

”Nyt se taas –.”

”Vai lienee naitukin jo?”

”Ei tämän paremmin.”

”Jussi se viimeen jutteli, että hän markkinoilta ne ostaa. Eipä tainnut olla mies sanansa kokoinen.”

”Mikä ettei. Olisi se ollut. Vaan kun se äiti tässä kevättalvella kuoli, sanoin, että anna kihlojen olla. Totta se haudattava ensin oli vainaja edes. Eihän sitä kyennyt siirtelemään, niin kuin näitä maanpäällisiä kykenee, siirtele, miten siirtelet, oma on asiasi. Sanoin siinä Jussille, että ’annapahan olla ostelematta, haudataan ensin tuo äitimuori ikuiseen lepoonsa.’ Vaan ne rahat siihen kaikki hupenee’, intti Jussi. ’Hupeni, mitä hupeni’, sanoin minä, ’pitääkö tässä nyt niin mielitekojensa vallassa asua, ettei tuonnempanakin tästä ehtisi.’ Vaan jos hullusti käy sinulle, eikä kihlojakaan vielä ole’, sanoi Jussi. ’Oma on asiani, kyllä siitä vastaan, minkä tehnytkin olen. Ja onpahan tämä nyt koko asia. Niin kuin tämä ei olisi luontoon menevä seikkakaan, että kun on ne puuhat.’ – Ja jokainenhan sitä tietää, että Jussin kanssa on ne puuhat olleet käymässä ja että yhtä on pidetty ja pidetään vastakin, koska se nyt niikseen on antautunut, niin minkä sille taitaa.”

”Minkäpä sille.”

”Vaan toisissa maanpaikoissa kuuluvat toisin asioitansa järjestelevän. Ja ei kuulu olevan luvallista olla tietävinäänkään niistä puuhista, ennen kuin on viety, häpeä kuuluu olevan, sanovat.”

”Mitä, onhan niitä monia tapoja ja ajatuksia asioista.”

”On, on, eipä siltä.”

”Mitenkä teillä siellä vanhat isännät jaksavat?”

”Mikä sillä, siellähän tuo näkyy kamarissaan kököttävän.”

”Liekö kolotusta vielä?”

”Tuntuivat sanovan, että ne pastorin hauteet olivat syksyllä auttaneet, vaan nyt kuuluu valittavan, että jalkoja painostaa, kuuluu veri niihin laskeutuvan. Vaan ei kuppuuttaa antanut, vaikka se Liisa Laatikko sanoi, että joka viikko olisi verta laskettava, että ei sitä verta kannata pitää enää niin vanhoissa jaloissa, se kuului painavan kuin lyijy. Vaan ei antanut kupata. Pastoria sanoi odottavansa niitä korjaelemaan.”

”Elä, vai sanoi?”

”Mitenkäs se on pastorin kolotus? Vieläkö selkää luimii?”

”Vielä se joskus.”

”Antakaapas, kun minä tuossa vähä painelen.”

”Ethän sinä jaksa.”

”No nyt. – Ruvetkaa vaan tuohon maantien reunaan, niin minä täältä vähän alempaa käsin käsittelen.”

”Jokohan minä sinun narriktesi.”

”Pötkähtäkää pois.”

Nyman oikaisihe pitkällensä siihen maantien nurmiselle reunalle. Auringon helle siinä lisääntyi vain. Nurmen raskas tuoksu ja hyönteisten surina olisi unta tartuttanut. Vaan Annastiinapa otti miehen käsitelläkseen.

”Ai, ai, kun sinä kovasti sitä olkapäätä.”

”Siinä se on oikea tunnelmien pesäpaikka, semmoinen kyhmy kuin mikä potaatti.”

”Ah hah, elä niin kovasti.”

”Ei vähemmästä apua. Siihen on veri seisattunut ja kerännyt kipeät aineet. Kun minä sitä vähän vetelen ja ajan sen alemmaksi paremmille liikepaikoille.”

”Elä, elä veikkonen.”

”Jotta se hellittää ja laskee verta päähän asti – noin –.”

”Ai ai, anna olla, henki tässä irtoaa syyttä suotta.”

”Tuntuuko tässä alempana?”

”Ei tunnu, ei tunnu, armoa –.”

”Ei armoa. Pitäisi tervalla saunan löylyssä noin vanhaa ruumista jo vedellä. Tervaa sisään, tervaa päälle. Tervasi tässä vanha isäntäkin itsensä ja sanomilla vuorasi, ettei vaatteet ryvyty. Nyt on sanomissa ukko kuljeksinut, kun ei ole saunassa raskinut pois vielä liotella. On se ukko sisälliseltä puolen varmaan näkemys.”

”Ehe-hee –.”

”Vaan lähteä jo pitää. Onko tämä laitaa, että minä täällä vaan huvitteleime –.”

”Elä tuolla kyytiä, liiku varovammin.”

”Mitä te –.”

”Milloinka on häät?”

”Kun muilta töiltään joutaa”, nauroi Annastiina.

”Jokos Mäen Loviisa on laitettu?”

”On ne varustukset jo vuosia valmiina olleet. Vaan on sillä nyt Kuuselan Pekka-isännän kihlat kirstussa.”

Annastiina mennä humppasi jo tiellä ja katosi siitä erkanevalle polulle. Nyman jäi siihen ja ajatteli, että nousta

pitäisi hänenkin, kun viitsisi. Nälkäkin tuo jo oli. Hän mietti sitä siinä hetken ja nukahti siihen maantien nurmireunalle.

Pappi Nymanin tie käy kohti Koppelmäen taloa. Nyman ei ole ammatiltaan pappi, mutta papiksi häntä hänen parantajanlahjojensa ja humalaisten saarnojensa takia kutsutaan. Talossa häntä jo odotetaan, ja väki tuvassa onkin varsin vieraanvaraista. Viina virtaa ja pappi kuuntelee kylän viimeisimpiä jutunaiheita.

Nyman auttaa talon tyttärtä kirjoittamaan vastauksen tämän sulhasen kirjeeseen. Saunassa syntyy talon piialle muiden silmien katseilta piilossa lapsi. Talon renkeä Jussia tavoittelee useampikin nainen. Pappi Nymanin päivään mahtuu paljon ihmissuhdeselvittelyä.

Maria Jotunin yhdenpäivänromaani ”Arkielämää” oli edellä aikaansa. Jotunin esikoisromaanin puhekielinen dialogi ja tuntemalliset maaseudun kuvaukset tuovat aidontuntuisen tuulahuksen vuosisadan takaisesta elämästä.

Maria Jotuni (1880–1943) on yksi mestarillisimpia suomalaisia kirjailijoita. Hänen tunnetuin teoksensa on onnetonta avioliittoa kuvaava romaani ”Huojuva talo”, joka julkaistiin vasta 20 vuotta hänen kuolemansa jälkeen.

Jotuni käsitteli teoksissaan usein naisten asemaa ja yhteiskunnallisia epäkohtia. Kirjailijan tarkkanäköiset ihmiskuvaukset ihastuttavat myös 2000-luvulla.